

Người Việt Cao Quý

"Sống gì hơn sống làm lành,

Cho bao nhiêu c_à đ_ể dành b_{ên}y nhiều"

Người Việt Cao Quý

Cuộc đời từ chi_{ếc} nôi đ_{ến} ngôi mộ quá l_{ớn} cũng ch_ỉ ba vạn sáu ngàn ngày, nhưng thường ph_{ải} tr_{ải} qua không bi_{ết} bao nhiêu là bi_{ến} c_ả. Ba mươi năm đ_{ầu} là thời gian học h_{ỏi} đ_ể nên người. "Tam thập lập thân", cũng là 30 năm sinh t_ử c_ả cuộc đời, thành bại sau này đ_{ều} b_{ắt} đ_{ều} từ những năm tr_ởng thành c_ả cuộc s_{ống}. Những năm đ_{ầu}, con người h_àp thụ kinh nghiệm c_ả

nhân sinh hệ lụy. Tùy hoàn cảnh giáo dục gia đình và học đường mà mỗi người mang một bản sắc khác nhau, người thì nhân từ độ lượng, trọng nghĩa khinh tài, đáng là bậc trượng phu; kẻ thì lòng dạ hẹp hòi, tham tiền bõ nghĩa, phản trắc, bội tín và phi nghĩa.

Giáo dục đã ảnh hưởng đến sự hình thành tâm tính và quan niệm của con người về cuộc sống. Con người tính bản thiện nhưng thường thường tình có thể bị tà ma, lợi lộc làm mờ ám lương tri. Do đó cần nhân đã để lại những nguyên tắc luân lý lưu truyền từ đời này sang đời khác nhằm điều chỉnh thái độ và giúp con người cải tà, quy chánh.

Các nguyên tắc luân lý đó thường được bàn bạc qua văn chương và triết học. Triết lý văn nghệ của các truyện nôm như Phan Trĩn, Nhị Độ Mai ... nêu cao khí phách của con người lý tưởng, đạo đức:

*“Trời nào phụ kẻ trung
trinh,*

Dẫu vương nạn ấy, ắt dành phúc kia.

Danh thơm muôn kiếp còn ghi,

Đề gương trong sạch, tạc bia với đời.

Gian tà được chí mấy hơi,

Một thên khôn dẫu lưới trời khôn dung.

Uy quyền một phút như không,

Xem bằng lúa đá, ví cùng đám mây.” (Nhị Độ Mai)

.

Đức tính truyền thống của con người cao quý theo truyền thống của dân tộc Việt là con người có Trung, có Hiếu, có Tiết, có Nghĩa đúng theo ngũ thường Nhân-Lễ-Nghĩa-Trí-Tín

“Ai ơi lẳng lặng mà nghe,

Dữ răn việc trước, lánh dè thân sau.

Trai thời Trung, Hiếu làm đầu,

Gái thời Tiệt, Hạnh là câu sưa mình.”

Nhưng giữ được cương thường đạo nghĩa ở đời không phải là chuyện dễ vì lợi lộc, vinh hoa phú quý có thể mua chuộc lòng người. Ngày trước nói đến chữ Trung có nghĩa “trung thốn bất sự nhị quân”, làm tôi ngay không thờ hai Chúa, “trung trinh ái quốc một lòng vì dân vì nước”! Ngày nay là trung thành với lý tưởng tự chớng loài quố đố, độc tài CS, dù rằng kẻ trung nghĩa đôi khi gặp rủi ro, bị gian thốn hãm hại hoặc không được trọng dụng hay bị phụ bạc.

“Từ ngày đi sứ đến Tây Kinh

Thấy việc Âu Châu phải giết mình,

Kêu gọi đồng bào mau thức tỉnh

Hết lòng năn nỉ chớng ai tin!” (Nguyễn Trường Tộ)

Người trung nghĩa và kẻ phản tặc thường được vạch trẽn mọi khi quố gia lâm nạn. Sau khi quân Pháp đánh lầy Nam Kỳ năm 1862, Tôn Thọ Tường phản quố ra hàng làm sai cho Pháp. Sĩ phu thời bấy giờ cương quyết chớng đố hành vi bất trung của Tôn Thọ Tường. Tôn Thọ Tường làm 10 bài thơ liên hoàn nhan đề là “Tự Thuật”. Đứng đầu môn phái chớ trương “trung thốn bất sự nhị quân” là Phan Văn Trị. Phan Văn Trị đã hoạ lại 10 bài thơ của Tôn Thọ Tường.

Sự xướng hoạ đã tạo nên cuộc bút chớn vớ “Chính và Tà” vào hạ bán thố kố 19. Đặc sớc là bài “Tôn Phu Nhân Quy Thục”

“Cật ngựa thanh gươm vẹn chữ tòng,

Ngàn thu rạng kiếp gái Giang Đông,

Lìa Ngô bịn rịn chòm mây bạc,
Vò Hán trau tria mành má hòng.

Son phòn đành cam dày gió bụi,
Đá vàng chỉ đờ thẹn non sông.

Ai vò nhòn vói Chu Công Cành:

Thà mọt lòng anh được bụng chòng!" (Tôn Thọ Tường)

Tôn Thọ Tường tự thú theo Pháp vì mình như người con gái bán
gò cho người ta nên dù mọt lòng với vua y cũng theo Pháp:

"Thà mọt lòng anh được bụng chòng!"

Phan văn Trị hoạ lại, cho Tôn Thọ Tường không phải là người
trung nghĩa vì trai ngay phải thờ chúa, gái mới thờ chòng:

"Cài trâm sà áo vện chữ tòng,

Mặt ngã trôi chiêu biệt cõi đông

Ngút tà đôi Ngô in sọc tròng,

Duyên vò đọt Thục đơm mầu hòng.

Hai vai tơ tóc trên trời đọt,

Một gánh cương thường nặng núi sông.

Ánh hỡi Tôn Quyên anh có biết:

Trai ngay thờ chúa, gái thờ chòng!"

Phải chăng vì vinh hoa phú quý, chức cao quyên trọng mà Tôn
Thọ Tường phải hoá kiếp thành một nữ tử thường tình.!

Người Việt cao quý

phải là người hiu tho với cha mẹ

Hiếu tức là hành vi của người con tốt (hào tử). Khi cha mẹ còn sống thì hết lòng vâng lời, phụng dưỡng cha mẹ; khi cha mẹ mất thì hết lòng thương nhớ. Đó là hiếu đạo của con cái đối với cha mẹ. Không biết hiếu là không thờ ở chính mình với cha mẹ khi còn sống, lúc cha mẹ chết thì làm văn tế ruồi! Tục thờ kính Ông Bà Tiên thể hiện lòng hiếu thảo đối với thân sinh phụ mẫu. Đức Khổng Tử bảo rằng hiếu là “người con thờ đấng thân: Khi đấng thân còn sống thì phụng dưỡng cho phải lễ. Khi đấng thân mất thì tống táng cho phải lễ, khi cúng bái đấng thân thì tế cho phải lễ”. Điều quan trọng là khi thờ cha mẹ, nét mặt hoà vui, cha mẹ nuôi con bình hoà lai láng, con nuôi cha mẹ không kẻ thối kẻ ngày! Nếu nghĩ là có tiền cho cha mẹ vào nhà dưỡng lão và lơ là việc thăm viếng, phụng dưỡng cha mẹ thì chưa phải là có hiếu vì có tiền bạc nuôi ăn không có tình với cha mẹ thì chẳng khác nào nuôi gia súc!

Hán Văn Du ăn ở với mẹ rất là có hiếu, mỗi khi có lỗi mẹ thường đánh đòn. Một hôm Văn Du phải đòn, khóc mãi, mẹ thấy vậy hỏi: Mọi khi mẹ đánh con biết lỗi, con cam ngay, lần này sao con lại khóc dai thế? Bá Du thưa: Mọi khi mẹ đánh, con thấy đau, con biết mẹ còn khoẻ mạnh. Lần này mẹ đánh con, con không đau lắm, con biết mẹ đã yếu, cho nên thương mẹ già yếu mà con khóc. Tình con thương mẹ như thế thật thắm thiết !

NHÂN- NGHĨA-L - TRÍ- TÍN

Người Việt Cao Quý là người trọng có NHÂN

Người nhân nghĩa khác kẻ tiểu nhân vì lúc nào cũng đặt tâm việc nhân vì cái tâm không tàn ác, không cường bạo phi lý. Nhân là thương yêu đấng loại, thương người như thế thương thân như lễ của Vua Trăn Nhân Tông đối với thần dân. “Trẫm thương dân như thương con trẫm”. Lễ là xếp thế hợp lý, lòng kính trọng con người, thánh hiền cư xử với người một cách kính trọng: không có giờ phút nào bỏ được lòng nhân hậu. “Thiên hạ nhất gia, toàn quốc nhất nhân”. Cả thiên hạ như một nhà, cả nước như người.

Người Việt cao quý là người trọng NGHĨA

Trong cuộc đời, con người phải có nghĩa khí với nhau thường được hiểu qua câu ƠN NGHĨA người ĐẲNG LIÊU, với người trên KẸ dưới. CẬU HUYNH ĐỆ CHI BÌNH nói lên cái nghĩa khí một dạ, một lòng, quan quân như một. Làm việc nghĩa tức là làm phải, việc hữu ích chung, công bình ƠN ĐỨC, con người SẴNG VỊ NGHĨA DẪN SINH TÌNH MẪN PHỤC. Nếu CHẴNG BIẾT nhau trong lúc VÔ SỰ ĐẼN lúc nguy nan, BẰ BẠN mà CHẠY, SẴNG CHẴT MẶC bay thì là PHI NGHĨA, BẠC ÁC, BẰT NHÂN.

CẬU NHÂN nói rằng *“Lòng nghĩa liêm sòng là bản giường mỗi căn bản giữ vững quốc gia. Bản giường vó ỖY mà không căng lên được nghĩa là vô LÒNG, vô nghĩa, vô liêm, vô SẴNG, thì quốc gia phải sụp đổ và diệt vong”*. KhuẤT NGUYỄN cũng ca ngợi nghĩa khí: *“Một bên là quốc chúng, một bên là bản thân, hai bên đều trọng cả. Nhưng nếu gặp trường hợp cần thì phải hy sinh bản thân để cứu giúp quốc chúng”*. *Vị nghĩa quên mình, vị quốc vong thân*. Con người SẴNG trong một ngày, nghe được một ĐIỀU phải, làm một việc nghĩa thì không phải là SẴNG THỪA.” Celui qui a planté un arbre avant de mourir n’a pas vécu inutilement”.

Người Việt cao quý Là người có LÒNG

LÒNG là XẴNG THẴNG HỢP LÝ với lòng kính trọng con người. Thánh HIẾM CƯ XẴNG với người một cách kính trọng: không có giờ phút nào BẰ ĐƯỢC lòng nhân hậu. CẬU THIÊN HẠ như một nhà, CẬU NƯỚC như người. Thánh PHẠO LÒNG cũng khuyên nhân loại “Hãy kính tha nhân như thượng cấp của mình thì mọi sự sẽ được yên vui”.

Người Việt Cao quý là người trọng TRÍ

Người trí là người tự BIẾT mình như TRIẾT GIA SOCRATE nói: “Người hãy tự BIẾT người” (Connais-toi toi-même). Con người phải BIẾT mình, phải tự HIỂU mình RẴNG mới có THẴNG HIỂU người, TRI KẸ tức là BIẾT mình vậy. Có BIẾT mình mới tu thân, tỴ GIA, TRỊ QUỐC, BÌNH THIÊN HẠ. Có BIẾT mình mới trọng tư cách của mình tức là tự trọng. KẸ không tự trọng không phải là KẸ TRÍ vì không HIỂU và không trọng mình thì làm sao KẸ KHÁC trọng

mình được. Cho nên người Việt cao quý không những phải có nhân, có nghĩa, có lễ mà còn phải có trí để biết mình và biết người, hành động sáng suốt. Đánh lưỡi ba lần trước khi nói “Il faut tourner la langue sept fois avant de parler”.

Người Việt cao quý là người trọng TÍN

Không biết tín là không gian tà. Ăn cơm Quốc gia, thờ ma Cộng sản! Đã là gian tà thì không thể là kẻ yêu nước, thương nòi được. Trong sự giao tiếp hằng ngày giữa người và người chữ Tín đóng vai trò hết sức quan trọng. Hành động bội tín, làm mất lòng tin tưởng, thì sống cũng chỉ là sống thừa. Chữ tín được liệt rõ trong ngũ thường: Nhân, Nghĩa, Lễ, Trí, Tín. Trong sự giao thiệp, sinh hoạt cộng đồng, đoàn thể, chính quyền, phải luôn luôn lấy chữ Tín làm chuẩn. Đức Khổng Tử bảo rằng “Nhân vô tín bất lập” nghĩa là phạm làm người mà bội tín thì không còn ai tin cậy và vì vậy không thể đứng vững ở đời được. “Tín vi nhân chi bản” nghĩa là chữ Tín là bản vật của nhân thể.

Người Việt cao quý là người trọng LIÊM S

Liêm s là căn bản đạo đức của văn võ bá quan. Vua, quan mà vô liêm s thì thượng bất chính hạ tắc loạn. Kẹt cuộc thì quốc gia phải sụp đổ, dân tộc phải diệt vong. Nhưng thế nào là vô liêm, vô s? Liêm là liêm khiết (integrity), là nền tảng của đạo làm người, là tính thanh liêm, phân minh, ngay thẳng, không lấy của bất nghĩa. Người mà không có liêm thì cái gì cũng lấy hay làm việc bất nghĩa, vơ vét cho đầy túi tham “Có ba trăm lạng việc này mới xong” (Kiêu).

S là hổ thẹn (shame), tự mình lấy làm hổ thẹn. Người vô liêm s thì việc gì cũng làm, là kẻ không biết hổ thẹn (shameless) không tôn trọng luân thường đạo lý.

Thầy Mạnh Tử nói rằng “nhân bất khả vô sĩ” nghĩa là người mà không biết xấu hổ thì không phải là người. Có liêm s là nền tảng của đạo làm người, Có liêm s thì có hiếu, đễ, trung, tín, lễ, nghĩa. Vô liêm s thì còn gì là luân thường đạo lý.

Người Việt cao quý là người CƯƠNG TRỰC

“Phú quí bặt năng dân, bần tiện bặt năng di và uy vũ bặt năng khuật”. Người cương trực là người trọng lẽ phải, vì lẽ phải có sức mạnh hơn mũi gươm. Người có lòng cương trực, ý chí như sắt đá, trí tuệ sáng như sao bắc đẩu, dù nguy cấp thế nào cũng không thay lòng đổi dạ. Người cương trực là người giữ được tiết tháo, bảo vệ công lý để đối phó với bạo tặc, cường quyền.

Biết bao chiến hữu dân, quân, cán, chính của VNCH đã chiến đấu đến hơi thở cuối cùng, hoặc can trường bất khuất trong cảnh tù tội sau ngày CS xâm lăng VNCH. Gương anh dũng đáng kính phục này đã được sách lưu truyền, thể hiện niềm tự hào, danh dự của dân, quân, cán, chính VNCH. Thái độ cương trực này là tấm gương sáng cho hậu thế soi chung.

Ngoài ra, tứ đức: **Công, Dung, Ngôn, Hạnh** còn là đặc trưng của nhi nữ Việt Nam. **Công** tức là làm việc giỏi:

“Gái thì lo việc trong nhà,

Khi vào canh cửi, khi ra gieo thùa”.

Dung tức là sắc diện vui hoà, phục sức thanh lịch.

“Hoa cười ngọc thốt đoan trang

Mây

thua nước tóc tuy nhiên nhường màu da”

Ngôn là tiếng nói phải dịu dàng:

“Chim khôn hót tiếng rành rang

Người khôn nói tiếng dịu dàng dễ nghe.”

Hạnh là hạnh kiễm tiết, kẻ có văn đức thờ cha kính mẹ. “Cái nết đánh chết cái đẹp”. Cái đẹp thì có hạn nhưng cái nết thì vô cùng, văn là câu tục ngữ truyền tụng trong dân gian để ca ngợi đức tính đạo hạnh của người con gái. Thể hiện giá trị luân lý

vượt thời gian và không gian.

Sẽ dĩ có câu:

“Đàn ông chó đợc Phan Tr n,

Đàn bà chó k  Thu y V n, Thu y Ki u”.

L  v  trong n n luân lý c  truy n, hình ảnh Phan Sinh trong t c ph m Phan Tr n,    bị u  m i ho . Phan Sinh th t tình v  người y u m    m ra n n ch , kh c l c th m thiết. T c gi     m  t  Phan Sinh khi nghe đến người y u th     “hai h ng l  ch  nh  ng mưa”, không ph i là hình  nh hào h ng, ph  ph ch của người trai nước Việt cao qu .

Thu y Ki u, trong t c ph m “Đo n Tr  ng T n Thanh”c a Nguy n Du, b n m nh chu c cha. Thu y Ki u    “Thanh l u hai l t, thanh y hai l n, trong v ng giáo d ng g m tr n, k  lưng h m s i, giữ th n t i   i” l  hình ảnh luân lý suy   i. Khi c n nh  không   với cha m , khi l y ch ng không   v i chúng, vi phạm luân lý tam t ng: “T i gia tăng phụ, xuất gi  t ng phụ, phu t  t ng t ”. Ki u    “Gi t ch ng r i l i l y ch ng, m t n o c n   ng   trong   i này”. Theo quan niệm c , người con g i không th     cho “Ma   a l i, qu    n     ng, l i tìm nh  ng ch n  o n tr  ng m    i”. Tuy nhiên, ngay nay v  qu c bi n, gia   nh tan n t, c ng c  nh  ng tr  ng h p b t   c    x y ra n n c ng được th ng c m qua ch  tr  ng “ch p kinh nh ng c ng bi t t ng quy n”.

V y th  n n luân lý c  truy n th t l  phong ph . Ngày nay, tr n bước     ng giáo b i c a cuộc   i vi n x ,       r ch nh ng phải giữ lấy l . Người Vi t cao qu  v n l  người hi u   o, trung nghi , l  người c  nh n, c  nghi , c  l , c  tr , c  t n, l  người li m s , c ng tr c:

“Trai th  trung hi u l m   u,

G i th  ti t h nh l  c u s a m nh.”

Truy n người tiết phụ    l  gương s ng truy n t ng trong Ng 

Đại s: Vương Ngung đi làm quan chng may chut sớm. Vợ là Lý Thị trên đường đi nhận hài cút cĩa chng, lỡ đường dñ con vào một quán trọ bên đường xin trọ. Người ch quán thỹ đàn bà con nít có ý nghi ngờ không cho trọ. Người ch quán nĩm lỹ tay Lý Thị dñt đuĩ ra. Lý Thị ngĩa mặt lên trời nức nĩ than rằng: “Ta làm đàn bà chng hay thĩ tiĩt thờ chng đñn nĩi người ngoài cĩm được cái tay này. Ta chng nĩ đĩ vì một cánh tay mà bĩn lỹ cĩ thân ta”. Nói xong lập tức lỹ dao thái thĩt chặt phĩng đứt ngay cánh tay! Xem thĩ thì tình nghiĩ vợ chng cao quý biĩt đường nào!

Hiện nay các đức tính này cũng được nhĩc nhĩ trong các bộ luật luân lý nghĩ nghiệp (Professional Code of Ethics) dựa trên những ý niệm căn bĩn vĩ cĩn, kiĩm, liĩm chính, nhĩn, nghiĩ, lĩ, trĩ, tĩn. Những kĩ phi nhĩn, thĩt đức dù ĩ trong xĩ hội nào, vào thời nào chĩng nĩĩ thì cũng chĩ là kĩ xĩu xa phá hoại nhĩn quĩn xĩ hội mà thôi.

Hoĩng dương luân lý cĩ truyĩn dân tộc tức là chuyĩn tĩi chĩ trương đạo lý đñn vĩi tha nhĩn vĩ hình ĩnh mĩu mực cĩa “người Việt cao quý”. Cương thường đạo lý hướng dñn hành vi cĩa con người. Lúc thĩt thĩ, Nguyĩn Công Trĩr không trĩ thành đạo tĩc cũng chĩ vì sợ nhục nhĩĩ gia phong:

“Mĩt việc toĩn trĩ nghĩ cơ tĩc (1)

Tĩi con nhĩ mà hĩ mặt anh em.

Tĩng đường mong quyĩt chĩ cùng tư

E phép nước chưa nên gan sũng sĩ,

Cùng con cháu thuĩ nói nĩng chuyĩn cũ

Dường ngĩm câu “lạc đạo vong bĩn

Gĩp anh em khi bĩn bạc sự đời,

Lĩi đọc chữ vi nhĩn bĩt phĩ.

Tốt do thiên ân phận này là thường

Hữu kỳ đức tốt trời kia chớng phụ...”

Vâng, sống đức hạnh thì trời không phụ lòng người. “Grace respects nature”. Người Việt mình ăn ở đức hạnh, hãnh diện với dòng giống Lạc Hông. Chính lòng tự hào về nguôn gốc dân tộc mà chúng ta duy trì cuộc sống thanh đạm ở xứ người, dù thất cơ lỡ vận nhưng không trờngh cơ tởc vì sợ “Tởi con nhà mà hỏ mặt với anh em”.

Tư tưởng lên khuôn cho hành động. Dân tộc Việt chúng ta là một dân tộc tự trọng và hào hùng, niềm kiêu hãnh đó dù trỏi qua phong ba bão táp, vẫn lưu mãi trong tâm khỏm mọi người, điỏu hướng hành động của chúng ta: hành động tốt của người Việt cao quý. Nhờ đó công đởng đợc vui hoà, đoàn thỏ sinh hoạt đợc hanh thông.

Nỏn văn hoá của truyỏn của người da đen, da đỏ đã bị băng hoại vì người da trỏng tiên phong đã làm lỏn huỏ hoại văn hoá của hai nhóm thiỏu số này khiỏn cho họ mất của gia bỏo, không còn gì đỏ bám víu, đỏ hãnh diện. Một số người bị lỏi cuỏn vào cuộc đời đỏu đường xỏ chợ, “như thuyỏn không lái, như ngựa không cương”, sống cũng không thỏ sống nên hỏn, muỏn chỏt không xong! Tai hoạ này kỏt quỏ không sao lường đợc, là một vỏn xã hội trỏm kha trong xã hội ngày nay của Hoa Kỳ ỏnh hưởng đỏn mọi hoạt động giáo dục, an sinh xã hội, kinh tỏ, chính trị, tội phạm...

Tai hoạ nỏy cũng đang hoành hành xã hội Việt Nam, nỏn văn hoá hơn bỏn ngàn năm văn hiỏn đang bị băng hoại vì chỏ nghĩa Cộng Sỏn vô thỏn. Khỏi phục, bỏo tỏn, phỏ biỏn về quê hương những đặc nét luân lý của nỏn văn hóa của truyỏn cũng là một sứ mệnh trong công tác phục hưng quỏc tỏ thân yêu của chúng ta.

Chúng ta đỏn Hoa kỳ vì tinh thỏn yêu chuộng tự do. Bỏo toàn những đặc nét của gia bỏo luân lý của truyỏn là nhiệm vụ thiêng liêng chung của chúng ta. Đợc như vậy, tập thỏ ty nạn Việt Nam sẽ là tập thỏ gương mỏu, đỏ xây dựng một hậu phương vững

mạnh, sẵn sàng hỗ trợ đại nghiệp cứu quốc và kiến quốc.

“Trong đầm gì đẹp bằng sen,

Lá xanh, bông trắng, lại chen nhụy vàng

Nhụy vàng, bông trắng, lá xanh

Gần bùn mà chẳng hôi tanh mùi bùn.”

Trần Xuân Thời

The Noble Vietnamese

Nothing brings more happiness than doing good deeds

All the rewards will be with you forever

Our life from cradle to death will not be longer than thirty-six thousand days (100 years), but it may encounter so many situations. The first thirty years is for us to learn how to be a decent person. “The thirty years that should help establish one’s career” are of crucial importance, for your achievements or failures are borne from the years you transformed into an adult. During the first years, man absorbs experiences of mankind. Based on the education one receives from family and school, one develops one’s own character and personality. Someone might become kind and generous, a noble gentleman, while another might be mean, greedy, treasonous, unfaithful, and immoral.

Education has an impact on the formation of personalities and outlooks on life. Man is good by nature; however, materialistic wealth can drive him toward blind greed and turn away his conscience. Ancient elders have left mankind moral principles

from generation to generation to to guide man on the correct path, so that he can turn away from wrongful temptations and follow correct guidance.

Those principles of life have been discussed in literature and philosophical works. Artistic morals from Vietnamese works such as Phan Tr n, Nh  Độ Mai, glorified the noble features of a person who follows correct ideals and morals.

God will not fail the pure of heart

In distress you might find some time; but elsewhere you will reap rewards

Good reputation will last forever

Shining examples will be honored for generations and carved in stone for future generations to revere

The evil might feel a short moment of pride

But he cannot escape God's eyes nor run away from His net

Earthly power lasts but a fleeting moment

Just like stone and fire, incomparable to noble clouds in the sky.

Traditional qualities expected in a noble Vietnamese are: loyalty, filial piety, and constancy, according to the five principles Kindness-Respect-Justice-Wisdom-Trustworthiness.

Listen up! Folks!

Forwarnings for the future and to help you protect yourself

Man must abide above all by loyalty and filial piety

Woman should rely on constancy and virtue to be a good person

However, it is not easy to follow the principles of life, as wealth and materialistic temptations can corrupt man.

Previously, loyalty means to be loyal to your king. “A loyal subject will not serve two different kings”, “to be patriotic is to be loyal to the king, to be devoted to the people and the country”. Nowadays, loyalty means to be loyal to nationalistic ideals, to fight against the red communist evils, even though the loyal citizen might run into danger and be harmed by sycophants, or to be in disgrace and not allowed to serve the country.

During my voyage to the West, representing our king,

I was shocked by what I saw in Europe

Wake up! Our compatriots!

But I impored in vain and no one believed me. (Nguyễn Trường Tộ)

The loyal ones are usually recognized and treasonists are usually revealed when the country is in danger. After the French conquered Southern Vietnam in 1862, Tôn Thọ Tường betrayed the country and served under the French. Vietnamese patriots were all against such unloyal act by Tôn thọ Tường. Tôn thọ Tường then wrote a series of ten poems entitled “Self Reflections”. The loyalist group who defended the motto “A loyal citizen does not serve two different kings” was headed by Phan văn Trị. Phan văn Trị then responded to Tôn thọ Tường’s ten poems.

The duel act of poetic composing and responding created a war between “Right” and “Wrong” in the late 19th century. Of particular note is the poem “Lady Tôn came to the Thục Dynasty”

On horseback, holding on to my sword, I fulfilled my loyaty to my husband

I followed the age-old reputation of the women from Giang Đông

Leaving the Ngô Dynasty, dearly missing my old parents

I reluctantly go to Hán as a dutiful wife

Beauty, makeup will be faded with dust

Stone and gold (things of enduring quality) are not of consequence and should not bring me shame for giving up my country

To my brother Chu Công Càn, please relay to him:

I'm sorry if I displeased you by pleasing my husband. (Tôn thọ Tường)

In this poem, Tôn thọ Tường admits he came to serve the French just like a dutiful woman who was married off to her husband. She will have to be with him.

I'm sorry if I displeased you by pleasing my husband.

Phan văn Trị responded to that poem, pointing out that Tôn Thọ Tường is not a loyal person, because a man has to serve his king, and a woman her husband.

I straighten my dress and put the hair pin carefully on my hair to be a dutiful wife

The sun is setting, and I am leaving the East

White vapor covers the hills on the Ngô side

A pink shade shines from the Thục side

My duties are on my fragile shoulders

The burden of the correct principles to my country too

Brother Tôn, do you know

That a man's duty is to serve his country, and a woman's is to serve her husband

Did Tôn Thọ Tường come to serve the French for materislic wealth bestowed on him and for the high rank awarded him, and thus became like a woman?

The Noble Vietnamese

must show filial piety towards his parents

Filial piety is a compliant son's act. When his parents are alive, he must obey them dedicatedly, support and honor them; when they passed away, long for them with all your heart. It's the children's filial piety towards their parents. The irresponsible ones are indifferent, neglect their duties when the parents are still alive and when they pass away , offer them funeral oration and invite just flies to enjoy offering feast. The custom to worship the Ancestors expressed our filial piety towards our dear parents. According to philosopher Confucius : filial duties : Children must venerate their parents : When they are alive, they must be honored and supported , it's the right duty. When they pass away, the funerals must be organized decently; the celebration with religious rites must be dedicated accurately". The prominent point is we have to be happy for the worship of our parents.

The parents must endure abundant troubles, and lots of worries to raise their children, but when it's their turn to support the parents back, the children must not count days and nights! If you think you are rich enough to leave your parents in nursing homes, then being delinquent, not visiting them regularly, not taking care of them, it's not filial piety, thinking that just spend money for their needs, it's just like feeding animals!

Hán Văn Du was really a good child, fulfilling his filial piety towards his mother; when he was bad, received punishment with whip. One day, he was punished, but didn't stop crying, his Mom asked him: You used to admit your fault, and stop sobbing; why today you keep crying? Bá Du replied politely:

Normally when you struck, I felt pain, and I knew you're still healthy. But this time, it wasn't painful, then I know you become weaker, I'm anguish for your feebleness and cried. How deepened was the son's love for his mother!

KINDNESS, DECORUM, UPRIGHTNESS, WISDOM, FAITHFULNESS

The Noble Vietnamese must respect KINDNESS

A person with benevolence and righteousness is different from a small-minded one because he always worries about kindness, his heart being not ruthless, not acting with absurd violence. Kindness is showing love to fellowmen, loving others like ourselves is King Trần Nhân Tông saying: " I love my people as well as my own children".

Uprightness is to behave logically, respect human; wisemen always treat others with respect: never renounce large-heartedness. All people is like a family, all the nation is like oneself.

The Noble Vietnamese must respect DECORUM

During his life, a person must be righteous with one another, must express gratitude to his colleagues in government departments, with his superiors and inferiors . Being like brothers in the army shows the righteousness with one heart and mind, from the officer to the soldier. Being righteous means to act in the common sense, doing useful works for the public, fair gratefulness; a person living with decorum will win admiration and respect. If you just be frequent with others in normal unharmed situations, then run away when they are in need, "every man for himself" is an unrighteous , a ruthless, inhumane behaviour.

Wise men in the past said: *"Wisdom, Decorum, Incorruptibility, Shameless are four basic rules of conduct to be followed for maintaining the nation to be safe. Those four rules if they are not tightened, if we don't have wisdom, decorum, of we*

are corruptible, shameful, we don't respect them, then the nation will be destroyed, the race had to perish." Khuất Nguyên also praises Decorum: *"One side is the people, the other side is one own self, both are equal importance. But in requisite situation, one must be ready for self-sacrifice to help and assist the public". Forget own self for decorum, for the nation devote yourself. "The one who has planted a tree before dying didn't live uselessly".*

The Noble Vietnamese must respect UPRIGHTNESS

" Uprightness is to behave logically, respect human. Wisemen always treat others with respect: never renounce large-heartedness. All people is like a family, all the nation is like ownself. Saint Paul also admonished human kind : " Respect others like your superior, then everything will be peace and happiness".

The Noble Vietnamese must respect WISDOM.

A wise man is the one who knows himself, like the philosopher Socrate has said: "Know thyself" (Connais-toi toi-même). A person must know himself , must be self – understanding first, then after he can understand others. Know thyself, then you can self improve, manage household, govern the country, give peace in the world . Know thyself then you can respect your conduct: it's self-respect. The one who doesn't have self-respect is not a wise man because he doesn't understand himself , not self -respect either, how can others respect him? That's why The Noble Vietnamese , not only must have : Kindness, Decorum, Uprightness, but also must have Wisdom, in purpose to know himself and then others, then can act with intelligibility. "Turn your tongue seven times in your mouth before speaking".

The Noble Vietnamese must be FAITHFUL

The one who is dishonest is unfaithful, devilish. Owing his life to the Republic of Vietnam, but still venerates the

Communist devil! Being a devilish person, he can't be a patriotic, can't love his race.

During everyday contact with one another, Honesty plays a foremost role. A life with a betrayal act, depriving the confidence, is a needless life. Honesty is listed clearly in five constant virtues: Kindness, Decorum, Uprightness, Wisdom, Faithfulness. In social relations, community activities, organisations, government, Faithfulness is always considered as a criterion. Philosopher Confucius has told: Being a human, if a person is unfaithful, no one will trust him; then he will never be able to have a stable position in life. For that reason, Faithfulness is the Treasure of a human life in all over the world.

The Noble Vietnamese must be INCORRUPTIBLE

Being Incorruptible is the basic of morals of all executives & officials in court retinue. If the emperor, officials are unscrupulous, the public will be rebels. The results are the nation will be destroyed, the race had to perish. But what does dishonest, perfidious means? Honesty is integrity, the base of human ethics, to be uncorrupted, definite, upright, not rapacious for disloyal possessions. The ones who are not honest will always take anything or act with disloyalty, snatching covetously all other belongings. "With three hundred taels, then it will be terminated" (Ki□u).

Incorruption means shame, feeling disgraceful by ourselves. Unscrupulous individu will do everything, and is the one who is shameless, and doesn't respect moral principles.

The philosopher Mạnh T□ said: If you are a human and you cannot be shameless, then you are not a human. Being incorruptible is the basic of the ethics to be human. If you are incorruptible, then you will have filial piety, benevolence, righteousness, wisdom, and propriety. If you are unscrupulous, you cannot think about moral principles.

The noble Vietnamese must be HIGH-MINDED

A person with upright mind is the one who holds good sense in esteem, because good sense is stronger than the point of a sword. A person with upright mind has iron will, his intelligence brightens like the Great Bear, although in critical situations will not be fickle. A high-minded person is the one who can keep his decency, defending justice, dealing with tyrants, despotism. How many fighters, people, soldiers, officers in the government of Republic of VietNam have laid down their lives, fighting for national independence till their last exhalation, or fearless, undaunted in prison after the Communists aggression to the Republic of VietNam. This example of great fortitude, worthy to be admired is passed by tradition in history, showing pride, honor of people, soldiers, officers in the Republic of VietNam government. This attitude of high-minded is a brightly light for the posterity to follow.

Besides, there are four virtues: **Task, Countenance, Way to talk, Conduct**, which are specific characteristics of Vietnamese female sex.

Task is the best way to work.

verses – not translated

Countenance is the cheerful appearance, elegant apparels.

verses – not translated

Speech, the way of talking must be graceful.

(POEM)-not translated

Conduct must be good behaviour one, including filial piety, to take reverent care of the parents. " Goodness is better than beauty". Beauty is restricted but good behaviour is unlimited, is still the proverb which is transmitted gloriously among the masses of the people to praise the moral

virtue of the young woman. This concept is to express the moral value non-temporel and above space.

The reason of those verses:

" If you are a man, don't imitate Phan

If you are a woman, don't relate to Thuý Vân, Thúy Kiều"

Because in the traditional morality , the image of Phan Sinh in the writing *Phan Trĩn*, became a slobby character. Phan Sinh being lovesick became discouraged, weeping bitterly. The author described him, when talking about his lover, immediately "His tears streamed down endlessly", is not a magnanimous, high-minded image of the noble Vietnamese hero.

Thúy Kiều, in the tale "A New Cry From a Broken Heart" (The Tale of Kiều) , author Nguyễn Du, has to sell herself to save her father. She has been " Twice in brothels, twice being a servant, ...TRONG VÒNG GIÁO DƯNG GƯƠNG TRẦN, KẸ LƯNG HÙM SÓI, GIỮ THÂN TÔI ĐÒI." is a depraved moral image. During childhood, not living with the parents, being adult and married, not living with her husband, violating the three moral rules to follow:"Being at home, the woman must follow her father, when married must follow the husband, in case the husband pass away must follow the son". Kiều has "Killed her husband, then remarried, how can she dared to continue to live ".In the past, a girl cannot " Be guided by a ghost, nor leaded by devils, but searching sorrowfull paths to follow". However, in reason of the events of the country in the present, and miserable families, with reluctant circumstances, this concept still can be tolerated with the policy "observe the rules but still can be out of principles".

Then the traditional morality is so abundant. In the present, with our days and nights of turmoils of the life far away from motherland , A clear fast is better than a dirty breakfast. Noble Vietnamese still has to be in filial piety, faithful, must be human, grateful, ethical behaviour, faculty

of reasoning, trustful, conscientious, upright.

" Being pious, loyal and faithful are guidelines for men

And for women : chaste and virtuous".

The story of the chaste wife was always a model example eulogized in Five Generations Stories: The King Ngung was a royal title, and unluckily, died soon. His wife Lý Thị on her way to receive her husband's remains, didn't arrive to the place yet, must stopped by a hotel to stay. The owner seeing that they are just woman and kid, was in doubt, didn't want them to stay. He hold her hand to send them away. Lý Thị with her face upward, sobbing, lamented:" Me, being a woman, I want to keep chastity to worship my husband, but now a stranger has held this hand; I can't bear that due to a hand all my body will be infected with impurity ". After saying those words, she grabbed a kitchen knife and cut off the hand immediatly! For that example, see how noble is the warmhearted love of husband and wife!

Nowadays those virtuous qualities are still reminded in the Professional Code of Ethics, based on the fundamental concepts about industrious and thrifty, honest, kindness, respect, justice, wisdom, trustworthiness. The ones who are inhuman, unrighteous in any society, any time will still be vicious persons to breakup the social human community.

Disseminating extensively traditional morality of the nation is the work to transfer the guideline of ethics to altruists about the exemplary model of "The Noble Vietnamese". The principles of life guide human atcs. Nguyễn Công Trứ, in his fallen time didn't became worst person in society just to avoid shameful for family manners and attitude:

(POEM)– not translated

It is true: If we live with righteousness, God won't let us down. . "Grace respects nature". We, Vietnamese people always

behave, act with virtue, and we are proud of our Lạc Hông race. It's the pride of the origin of our nation that we can maintain our frugal, pure and noble life in a foreign country, despite of being in a predicament and our luck is running out, we didn't "show up" wrong jobs, being anxious of "guilty with the famiy and shameful with others"

Thoughts mold actions. Our Vietnamese people is a self-respectfull and heroic nation; this prideful sense, despite we suffered from stormy periods, will be forever in our deepest heart, will guide the direction of our acts : The good acts

of a Noble Vietnamese. Owing to that, the community can enjoy, and society activities can be proceeded smoothly.

The traditional culture of black, indian peoples were ruined because the white pioneers destroyed by mistake the cuture of those two minority groups causing the lost of their heirloom(inheritage), having nothing to cling on for life, to be proud of. Some were tempted to be in street life, "like an unsteered boat, a horse without bridle", living an insignificant life, unable to stop it! This tragedy has unexpected results, and remains a chronic social problem in American society nowadays, influencing all educational activities, social security,economics, politics, crime..

This affliction is also raging in Vietnamese society, the culture of more than four thousand years of literature is being ruined by atheist Communism. To restore, conserve, diffuse special moral characteristics

of traditional culture to our country is also a mission of renaissance for our dear motherland

We come to America because of the love of Freedom spirit. Preserve intact particular charateristics of traditional moral (ethics) heirloom is our divine duty. As such, the Vietnamese refugee community will be an exemplary model, to build a strong back- line, ready to support the great liability to

save the nation and establish the nation.

(POEM) - not translated

&&&&&&&&&&&&&&

ORIGINAL: Trọn Xuân Thời – *Translation: Thúy M & TháiLan (Nữ Lan)*